

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ТА НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА

Малиш Наталія Андріївна,

*д. держ. упр., професор кафедри суспільного врядування,
Національний університет "Києво-Могилянська академія",
м. Київ*

ORCID 0000-0001-6803-7860;

Москаленко Світлана Олексіївна,

*к. держ. упр., заступник директора Інституту публічного управління та адміністрування,
Національна академія державного управління при Президентові України,
м. Київ*

ORCID 0000-0002-5017-0230

УДК 354:338.2:502

doi: 10.34213/tp.19.03.24

СТРАТЕГІЧНІ ІМПЕРАТИВИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Визначено ключові орієнтири для формування стратегічних імперативів розвитку державної екологічної політики України, базованих на теорії збалансованого розвитку та основних положеннях нормативно-правового забезпечення такої політики. Обґрунтовано сутність та вплив екологічного спрямування державної політики на розвиток країни. Проаналізовано діяльність Кабінету Міністрів України у сфері екології. Зазначається, що важливим складником реалізації державної екологічної політики є екологічне виховання та освіта. Наголошується на важливості участі громадськості у прийнятті управлінських рішень у сфері охорони довкілля.

Ключові слова: державна екологічна політика, імперативи розвитку, цілі сталого розвитку, контроль за дотриманням законодавства у сфері екології, участь громадськості у прийнятті рішень.

Постановка проблеми. Метою державної екологічної політики є забезпечення конституційного права кожного громадянина на чисте та безпечне довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу за всіма напрямками соціально-економічного розвитку України.

Удосконалення системи державного регулювання у сфері екології передбачає запровадження принципів належного екологічного врядування, запровадження екологічного обліку для оцінювання результативності й ефективності політики, розвиток природоохоронного законодавства, імплементацію законодавства України до законодавства Європейського Союзу, кіберзахист екологічних інформаційних ресурсів, систем, баз даних, удосконалення кадрової політики та професійної підготовки фахівців, зокрема управлінців, у системі охорони довкілля тощо.

Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва відбувається шляхом запровадження екологічної освіти та виховання, просвітницької діяльності, участі громадськості у прийнятті управлінських рішень у сфері охорони довкілля.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми збалансованого розвитку України, механізми формування та реалізації державної екологічної політики, питання стратегічного розвитку стали предметом наукового

© Малиш Н. А., Москаленко С. О., 2019

інтересу багатьох українських дослідників, таких як М. Долішній [1], С. Дорогунцов, М. Хвесик, Л. Горбач, П. Пастушенко [2], О. Лазор [3], В. Мамонова [4], М. Миколайчук [5], В. Тертичка [6] та ін. Аналіз наявних наукових напрацювань з окресленої проблематики засвідчує, що найбільш поширеною серед моделей розвитку суспільства є модель збалансованого розвитку, яка включає три складники: економічну, соціальну та екологічну сфери. Однак науковці в різних країнах шукають нових моделей розвитку, які би враховували наявні ресурсні обмеження, зростання потреб людей, передбачали справедливий розподіл та споживання.

У своїй праці “Імперативи збалансованого розвитку” [7] науковці Норвегії та Великої Британії пропонують модель розвитку, що базується на трьох моральних імперативах:

- задоволенні потреб людини,
- забезпеченні соціальної справедливості,
- дотриманні екологічних обмежень.

Модель звертається до спільного майбутнього, наголошуючи на цих моральних імперативах, з приводу яких, до речі, тривають філософські дискусії. Означена модель є альтернативною широко відомій моделі стійкого розвитку, яка прагне збалансувати соціальні, екологічні та економічні цілі. Цікавим є акцентування на тому, що державна політика, спрямована на збалансований розвиток, буде мати різні методи та інструменти для країн з різними рівнями доходів. На наше переконання, така позиція авторів має під собою серйозне підґрунтя, що вигідно вирізняє дану працю з-поміж низки інших, присвячених цій же тематиці.

Д. Есті та С. Чарновіц, науковці Гарвардської бізнес-школи, досліджуючи екологічну стійкість як імператив для підвищення конкурентоспроможності держави, зазначають: “Екологічна стійкість стала важливим елементом корпоративної стратегії та успіху на ринку. Орієнтація на екологічну стійкість передбачає зобов’язання інтерналізувати зовнішні забруднення та управління природними ресурсами на довгострокову перспективу, допомагає підвищити ефективність та стимулювати інновації” [8, с. 2].

Українські науковці Ю. Скалецький, Л. Яценко, розглядаючи екологічний імператив як пріоритет суспільного розвитку України [9], акцентують увагу на протидії негативним процесам в соціально-економічній та техногенній сферах, а також наголошують на екологізації суспільної свідомості та моралі людини.

Віддаючи належне попередньому доробку вчених, які працювали над проблематикою формування та реалізації державної екологічної політики, слід наголосити на необхідності подальших досліджень у цій сфері для забезпечення належного наукового підґрунтя розвитку такої політики.

Мета статті. Визначити ключові орієнтири для формування стратегічних імперативів розвитку державної екологічної політики України в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. Протягом останніх років Україна продовжує рухатися в напрямі глибоких структурних реформ, покликаних сприяти формуванню позитивних тенденцій в економіці. Для досягнення встановленої мети щодо збалансованого економічного зростання реалізовується державна екологічна політика як цілеспрямована діяльність держави щодо розв’язання проблеми охорони довкілля та раціонального використання при-

родних ресурсів. Головними суб'єктами державної екологічної політики є державні органи різних рівнів. Об'єктом державної екологічної політики є взаємопов'язана та взаємозалежна система відносин між сферою охорони навколишнього природного середовища та суспільством у цілому.

У Стратегії сталого розвитку “Україна – 2020” [10] передбачено реалізацію низки програм та реформ: за вектором безпеки – збереження навколишнього природного середовища та енергонезалежності, за вектором відповідальності – забезпечення безпечності та якості харчових продуктів, здорового способу життя та довголіття тощо. Основні інструменти реалізації політики, що визначені в Стратегії державної екологічної політики України на період до 2030 р. [11], наведено на рис. 1.

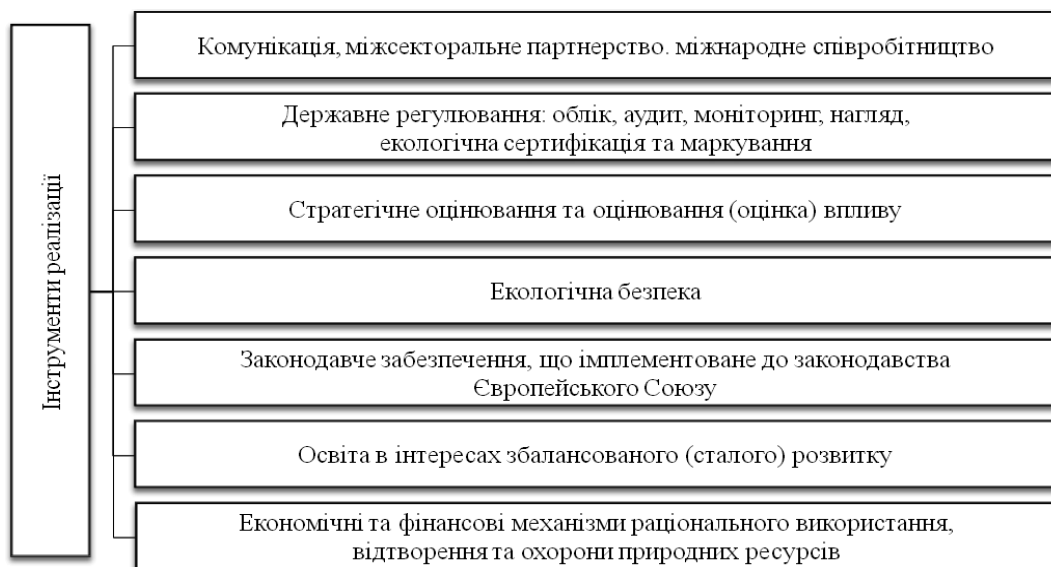

Рис. 1. Основні інструменти реалізації державної екологічної політики

17 цілей сталого розвитку [12], які прийняті у 2015 р. в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН поставили перед Україною широке коло нових завдань, виконання яких дозволить забезпечити державі необхідні основи для розбудови всіх сфер життєдіяльності відповідно до наявних викликів. Цілі сталого розвитку (ЦСР), яких на сьогодні дотримуються всі країни світу, встановлюють власні показники розвитку і включають 17 цілей і 169 конкретних завдань. Перелік ЦСР було офіційно затверджено на засіданнях Генеральної Асамблеї ООН у вересні 2015 р.

Державну екологічну політику спрямовано на досягнення стратегічних цілей [13]. Визначено п'ять цілей стратегії державної екологічної політики України на період до 2030 р. (рис. 2).

Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України реалізовуватиметься через вдосконалення системи кадастрів природних ресурсів, створення екологічно та економічно обґрунтованої системи платежів за спеціальне використання природних ресурсів, зменшення втрат біологічного та ландшафтного різноманіття, збільшення та розширення тери-

торій природно-заповідного фонду, забезпечення збереження, відновлення та збалансованого використання рослинного світу України, стимулювання упровадження систем екологічного управління на підприємствах, запровадження в Україні системи зелених закупівель тощо.

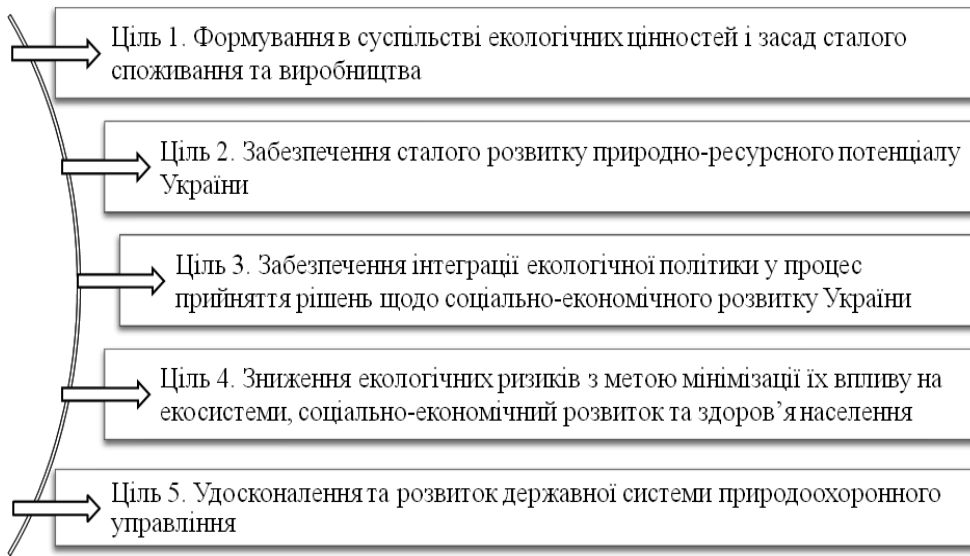

Рис. 2. Цілі стратегії державної екологічної політики України на період до 2030 р.

Інтеграція екологічної політики у процес прийняття управлінських рішень щодо соціально-економічного розвитку України передбачає розвиток галузевих стратегій щодо покращання якості повітря, води, збереження озонового шару, запобігання зміні клімату та адаптації до неї, управління відходами та ресурсами, збереження рослинного та тваринного світу, контролю та запобігання забрудненню тощо.

Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації впливу їх на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення передбачає зниження рівня забруднення атмосферного повітря, вод, ґрунтів, запровадження управління екологічним ризиком із залученням новітніх технологій, запобігання неконтрольованому поширенню генетично модифікованих організмів у навколишньому природному середовищі, розв'язання екологічних проблем, відновлення (у перспективі) та збереження навколишнього природного середовища тимчасово окупованих територій Криму, Донецької та Луганської областей.

З метою проведення в Україні ефективної та цілеспрямованої діяльності стосовно організації й координування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, використання та відтворення природних ресурсів, забезпечення національної безпеки в екологічній сфері розробляються та реалізуються державні цільові, регіональні та місцеві програми. Порядок розроблення державних цільових екологічних програм визначається Кабінетом Міністрів України (КМУ) [14].

Складником Програми діяльності Кабінету Міністрів України є виконання зобов'язань, що передбачені Угодою про асоціацію між Україною, з

однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії й їхніми державами-членами, з іншої сторони [15], Угодою про зону вільної торгівлі [16], Меморандумом щодо співпраці з Міжнародним валютним фондом (МВФ) [17], Коаліційною угодою [18] та Планом законодавчого забезпечення реформ [19].

МВФ та Україна досягли домовленості щодо економічної політики для нової 14-місячної програми з Україною у форматі Стенд-бай (SBA). Ідеться про кредит, який надається з 1952 р. країнам – членам МВФ для узгоджених з МВФ цілей на основі угод. Сума кредиту становить 3,9 млрд доларів. За рекомендаціями фахівців МВФ у Державному бюджеті України на 2019 р. передбачено збільшення тарифів на газ та теплову енергію для населення з одночасним захистом домогосподарств, що мають малі доходи.

У квітні 2017 р. затверджено Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 р. відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України [20], що передбачає низку реформ у сфері екології. Зокрема, реформу енергетики та енергонезалежність спрямовано на забезпечення виконання зобов'язань у рамках приєднання до Третього енергетичного пакета. Передбачено:

- реорганізацію НАК “Нафтогаз Україна”,
- розділення сфер видобування та транспортування газу, передачі й розподілу електроенергії,
- створення прозорих та конкурентних умов для залучення інвестицій,
- приватизацію вугледобувних підприємств,
- реалізацію плану дій з енергоефективності, зокрема, стимулювання виробництва електроенергії з відновлюваних та нетрадиційних джерел,
- імплементацію законодавства ЄС щодо енергетичної енергоефективності будівель тощо.

Реформа системи управління довкіллям та інтеграція екологічної політики в інші сектори політики у Програмі діяльності КМУ передбачає [21]:

- запровадження механізмів оцінювання наслідків впливу проектів на навколишнє природне середовище,
- створення прозорих механізмів отримання дозвільних документів, реформування системи державного нагляду та створення єдиного інтегрованого органу контролю,
- створення ефективної системи управління водними ресурсами відповідно до басейнового принципу та гідрографічного районування територій,
- контроль використання генетично модифікованих організмів,
- гармонізацію законодавства з директивами ЄС щодо біорізноманіття,
- оцінювання якості атмосферного повітря,
- контроль викидів парникових газів,
- створення ефективної системи поводження з відходами.

У Програмі діяльності КМУ одним із пріоритетів вбачається запровадження новітніх енергоефективних технологій та стимулювання їхньої реалізації. Важливим складником Програми є запобігання зміні клімату та адаптація до неї, створення правових та інституціональних передумов для забезпечення поступового переходу до низьковуглецевого розвитку за умови безпеки і підвищення добробуту громадян.

Програмою передбачено низку нормативно-правових документів щодо невиснажливого використання та відтворення біорізноманіття у сфері екології, організації моніторингу за збереженням рідкісних та зникаючих видів

рослин та тварин, формування мережі природоохоронних територій, переходу до інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом тощо.

До процесів формування екологічної політики долучаються впливові міжнародні організації. Як приклад – Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) – міжнародна організація, що працює над виробленням ефективної політики для підвищення добробуту громадян [22]. Вона об'єднує 34 розвинені країни світу. Зокрема, у доповіді ОЕСР [23] наголошується на впливі інвестицій, що необхідний для збалансованого розвитку. При цьому визначено чотири найбільш дієві сфери: розроблення політики, фінансування політики, інноваційні підходи, аналіз даних.

15 березня 2017 р. Міністр економічного розвитку і торгівлі України підписав Угоду з ОЕСР про приєднання України до Декларації про міжнародні інвестиції і транснаціональні корпорації [24], що має сприяти залученню в Україну прямих іноземних інвестицій та упровадженню принципів і стандартів соціальної відповідальності бізнесу. На нашу думку, ця подія має важливе значення для подолання тенденцій декларативності в екологічній політиці України.

Важливе місце у формуванні та реалізації ефективної державної екологічної політики в Україні посідає громадянське суспільство. Наприклад, у ст. 10 Закону України “Про національну безпеку України” йдеться, зокрема, і про громадський контроль: “Громадяни України беруть участь у здійсненні цивільного контролю через громадські об'єднання, членами яких вони є, через депутатів місцевих рад, особисто шляхом звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини або до державних органів у порядку, встановленому Конституцією України, Законом України “Про громадські об'єднання” та іншими законами України. Сфера громадського контролю може бути обмежена виключно Законом України “Про державну таємницю” [25].

У Законі України “Про громадські об'єднання” [26] передбачено право особи брати участь у громадському об'єднанні, визначати напрями діяльності тощо. При цьому гарантується вільний вибір території діяльності. Громадські об'єднання є рівними у своїх правах та обов'язках відповідно до закону з урахуванням організаційно-правової форми, виду та/або статусу такого об'єднання.

Залучення громадськості до природоохоронної діяльності є важливим складником політики охорони навколишнього природного середовища. Центральні органи виконавчої влади, а також органи місцевого самоврядування під час розроблення програм розвитку залучають громадськість до їхньої підготовки шляхом оприлюднення проектів екологічних програм для вивчення громадськістю та надання зауважень та пропозицій щодо проектів та програм, проводять громадські слухання.

Найбільш вагомим інструментом щодо участі громадськості у прийнятті рішень, доступу до інформації та правосуддя з питань, що стосуються довкілля, є Оргуська конвенція [27]. Україна ратифікувала цей документ 6 липня 1999 р. Оргуська конвенція надає права громадськості за трьома основними принципами:

- доступ до екологічної інформації;
- участь громадськості у процесі прийняття екологічно важливих рішень;
- доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля.

У Міністерстві екології та природних ресурсів України діє Громадська рада, що об'єднує громадські організації, бере участь у прийнятті екологічно важливих рішень та проводить моніторинг упровадження Організаційної конвенції. Громадська рада організовує проведення консультацій з громадськістю та громадські слухання [28].

Екологічний слід людства (міра впливу людини на природні ресурси планети) нині перевищує здатність планети відновлювати ресурси та поглинати відходи CO₂ на 50 % [29]. Забезпечення участі громадськості в таких екологічних заходах, як переробка, енергозбереження та екологічне споживання, є засобом просування до збалансованого розвитку суспільства.

Важливим складником реалізації державної екологічної політики є екологічне виховання, яке в Україні розпочинається із закладів дошкільної освіти, де дітям намагаються привити розуміння важливості бережливого ставлення до природи. У середній школі є предмети, які поглиблюють знання учнів у сфері охорони навколишнього природного середовища. Фахова освіта у закладах вищої освіти передбачає спеціальні дисципліни, наукові дослідження у сфері охорони довкілля.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Україна упроваджує міжнародні стандарти управління довкіллям, системи екологічного маркування продукції, створює національні екологічні інформаційно-аналітичні системи, продовжує дослідження забруднених унаслідок Чорнобильської катастрофи територій.

Для реалізації ефективної державної екологічної політики мають визначитись стратегічні імперативи її розвитку, що в поєднанні зі застосуванням відповідних інструментів забезпечення екологічної безпеки та дієвих фінансово-економічних механізмів уможливить досягнення бажаного результату. Важливими при цьому є екологічна освіта громадян та участь громадськості у прийнятті управлінських рішень у сфері охорони довкілля.

На даний час увиразнюються такі орієнтири для формування зазначених імперативів:

- збереження та відновлення рекреаційних, природоохоронних територій, що в умовах децентралізації набуває особливого значення;
- розв'язання проблеми поводження з небезпечними відходами, що має вирішуватися шляхом удосконалення технологічних процесів та упровадження інноваційних технологій переробки та утилізації;
- запровадження системи електронного врядування та автоматизованих інформаційних систем екологічних даних, що значно посилить прозорість, оперативність та якість прийняття управлінських рішень, дотримання екологічних прав громадян.

Перспективи подальших наукових розвідок у даному напрямі пов'язано з доповненням і конкретизацією окреслених стратегічних імперативів розвитку державної екологічної політики України.

Список використаних джерел

1. Долішній М. Економічний розвиток і екологічна безпека: шлях України. *Проблеми сталого розвитку України*. Київ : Наук. думка, 1998. С. 69–80.
2. Екосередовище і сучасність : монографія Т. 1 : Природне середовище у сучасному вимірі / С. Дорогунцов, М. Хвесик, Л. Горбач, П. Пастушенко. Київ : Кондор, 2007. 424 с.
3. Лазор О. Державне управління у сфері реалізації екологічної політики в Україні: організаційно-правові засади : монографія. Львів : Ліга-Прес, 2003. 542 с.
4. Вакуленко В. М., Мамонова В. В., Шаров Ю. П. Стратегічне планування на місцевому та регіональному рівнях : навч. посіб. Ужгород : Патент, 2004. 198 с.

5. Миколайчук М. Фінансово-економічний механізм забезпечення стійкого збалансованого розвитку регіону : монографія. Київ : НАДУ, 2010.

6. Тертичка В. Стратегічне управління : підручник. Київ : К.І.С., 2017. 931 с.

7. Holden Erling, Linnerud Kristin, Banister David. The Imperatives of Sustainable Development. *John Wiley & Sons, Ltd., 2017, vol. 25 (3), p. 213–226, May.* URL: https://www.researchgate.net/publication/308791774_The_Imperatives_of_Sustainable_Development/link/5bbcc9f04a6fdcc9552dcd98/download (дата звернення : 10.06.2019).

8. Daniel C. Esty and Steve Charnovitz. Environmental sustainability and competitiveness: Police imperative and corporate opportunity. URL: <https://www.hbs.edu/competitiveness/Documents/uscomp-estycharnovitz-workingpaper.pdf> (дата звернення : 10.06.2019).

9. Скалецький Ю. М., Яценко Л. Д. Екологічний імператив як пріоритет суспільного розвитку України. *Стратегічні пріоритети*. Київ, 2011. № 1 (18). С. 44–48.

10. Про Стратегію сталого розвитку “Україна–2020” : Указ Президента України від 12 січ. 2015 р. Р. 3. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (дата звернення : 10.06.2019).

11. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України від 28 лют. 2019 р. Р. II. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63948 (дата звернення : 10.06.2019).

12. Національна доповідь “Цілі сталого розвитку: Україна” URL: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholitia/tsili-staloho-rozvytku> (дата звернення : 10.06.2019).

13. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України від 28 лют. 2019 р. Р. III. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63948 (дата звернення : 10.06.2019).

14. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua> (дата звернення : 10.06.2019).

15. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом від 23 груд. 2014 р. URL: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=246581344 (дата звернення : 10.06.2019).

16. Зона вільної торгівлі між Україною та ЄС. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ukraine-eu/trade-and-economic/atm> (дата звернення : 10.06.2019).

17. Меморандумом щодо співпраці з МВФ. Україна : Лист про наміри, Київ, 5 груд. 2018 р. URL: <https://www.minfin.gov.ua/news/view/mvf-opryliudnyv-tekst-memorandumu-pro-ekonomichnu-i-finansovu-polityku-v-ramkakh-novoi-prohramy-na-roky--?category=mizhnarodne-spirvobitnictvo&subcategory=mvf> (дата звернення : 10.06.2019).

18. Угода про Коаліцію депутатських фракцій “Європейська Україна” від 27 листоп. 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001001-15> (дата звернення : 10.06.2019).

19. Про План законодавчого забезпечення реформ в Україні : Постанова Верховної Ради України від 4 черв. 2015 р. № 509-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/509-19> (дата звернення : 10.06.2019).

20. Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року / затв. розпорядженням КМУ від 3 квіт. 2017 р. № 275-р. р. II, п.п. 8. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/programa-diyalnosti-uryadu> (дата звернення : 14.05.2019).

21. Програма діяльності Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/programa-diyalnosti-uryadu> (дата звернення : 10.06.2019).

22. The Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD). URL: <https://www.oecd.org/> (дата звернення : 10.05.2019).

23. Social Impact Investment, 2019. URL: <https://www.oecd.org/dac/social-impact-investment-2019-9789264311299-en.htm> (дата звернення : 10.06.2019).

24. Сайт Кабінету Міністрів України, 15 берез. 2017 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/249818361> опубл. 16 берез. 2017 р. (дата звернення : 17.05.2019).

25. Закон України “Про національну безпеку України” від 21 черв. 2018 р. ст. 10. р. 3. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n355> (дата звернення : 10.06.2019).

26. Закон України “Про громадські об’єднання” від 22 берез. 2012 р. Редакція від 22 черв. 2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17> (дата звернення : 10.06.2019).

27. Закон України “Про ратифікацію Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля”. *ВВР України*. 1999. № 34. Ст. 296. (дата звернення : 10.06.2019).

28. Офіційний сайт Міністерства екології та природних ресурсів України. URL: <https://menr.gov.ua> (дата звернення : 21.05.2019).

29. Anna Scott, Caroline Oates, William Young. A Conceptual Framework of the Adoption and Practice of Environmental Actions in Households. *Sustainability* 2015. 7 (5). URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/7/5/5793/htm> (дата звернення : 10.06.2019).

References

1. Dolishnij, M. (1998). Ekonomichnyj rozvytok i ekolohichna bezpeka: shliakh Ukrainy. Problemy staloho rozvytku Ukrainy [Economic development and environmental security: Ukraine's path]. *Problems of sustainable development of Ukraine*, 69–80. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
2. Ekoseredovysche i suchasnist [Eco-environment and modernity]. Pryrodne seredovysche u suchasnomu vymiri [Natural environment in a modern dimension]. (2007). Vol. 1: S. Dorohuntsov, M. Khvesyk, L. Horbach, P. Pastushenko (Eds.). Kyiv: Kondor [in Ukrainian].
3. Lazor, O. (2003). Derzhavne upravlinnia u sferi realizatsii ekolohichnoi polityky v Ukraini: orhanizatsijno-pravovi zasady [Public Administration in the Field of Environmental Policy Implementation in Ukraine: Organizational and Legal Framework]. Lviv: Liha-Pres [in Ukrainian].
4. Vakulenko, V.M., Mamonova, V.V., Sharov, Yu.P. (2004). Stratehichne planuvannia na mistsevomu ta rehionalnomu rivniakh. Uzhhorod: Patent [in Ukrainian].
5. Mykolajchuk, M. (2010). Finansovo-ekonomichnyj mekhanizm zabezpechennia stijkoho zbalansovanoho rozvytku rehionu. Kyiv: NADU [in Ukrainian].
6. Tertychka, V. (2017). Stratehichne upravlinnia. Kyiv: K.I.S. [in Ukrainian].
7. Holden, E., Linnerud, K., Banister, D. (2017). The Imperatives of Sustainable Development. *John Wiley & Sons, Ltd.*, 25(3), 213–226. May. URL: https://www.researchgate.net/publication/308791774_The_Imperatives_of_Sustainable_Development/link/5bbc9f04a6fdcc9552dcd98/download.
8. Daniel, C. Esty and Steve Charnovitz. Environmental sustainability and competitiveness: Police imperative and corporate opportunity. URL: <https://www.hbs.edu/competitiveness/Documents/uscomp-estycharnovitz-workingpaper.pdf>
9. Skaletskyj, Yu.M., Yatsenko, L.D. (2011). Ekolohichnyj imperatyv iak priorytet suspilnoho rozvytku Ukrainy. *Stratehichni priorytety [Strategic priorities]*, 1 (18), 44–48 [in Ukrainian].
10. Pro Stratehiiu staloho rozvytku "Ukraina–2020": Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 12. sichn. 2015 r. P. 3. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
11. Pro Osnovni zasady (stratehiiu) derzhavnoi ekolohichnoi polityky Ukrainy na period do 2030 roku: Zakon Ukrainy vid 28 liut. 2019 r. P. II. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63948.
12. Natsionalna dopovid "Tsili staloho rozvytku: Ukraina". URL: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>.
13. Pro Osnovni zasady (stratehiiu) derzhavnoi ekolohichnoi polityky Ukrainy na period do 2030 roku: Zakon Ukrainy vid 28 sichn. 2019 r. P. III. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63948.
14. Official Website of the Cabinet of Ministers of Ukraine. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
15. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta Yevropejs'kym Soiuzom vid 23 hrud. 2014 r. URL: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=246581344.
16. Zona vilnoi torhivli mizh Ukrainoiu ta YeS. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/trade-and-economic/atm>.
17. Memorandum schodo spivpratsi z MVF. Ukraina: Lyst pro namiry, Kyiv, 5 hrud. 2018 r. URL: <https://www.minfin.gov.ua/news/view/mvf-opryliudnyv-tekst-memorandumu-pro-ekonomichnu-i-finansovu-polityku-v-ramkakh-novoi-prohramy-na-roky--?category=mizhnarodne-spivrobitnictvo&subcategory=mvf>
18. Uhoda pro Koalitsiiu deputats'kykh fraktsij "Yevropejska Ukraina" vid 27 lystop. 2014 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001001-15>
19. Pro Plan zakonodavchoho zabezpechennia reform v Ukraini: Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 4 cherv. 2015 r. № 509-VIII.. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/509-19>.
20. Serednostrokovyj plan priorytetnykh dij Uriadu do 2020 roku: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 3 kvit. 2017 r. № 275-r., r. II. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/programa-diyalnosti-uryadu>.
21. Prohrama diial'nosti Kabinetu Ministriv Ukrainy. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/programa-diyalnosti-uryadu>.
22. The Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD). URL: <https://www.oecd.org/>.
23. Social Impact Investment, 2019. URL: <https://www.oecd.org/dac/social-impact-investment-2019-9789264311299-en.htm>.
24. Official Website of the Cabinet of Ministers of Ukraine, 15 berez. 2017 r. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/249818361> opublikovano 16.03.2017 r.
25. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 r. ct. 10. p. 3. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n355>.

26. Pro hromadski obiednannia: Zakon Ukrainy vid 22 berez. 2012 r. Redaktsiia vid 22.07.2018 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.

27. Pro ratyfikatsiiu Konventsii pro dostup do informatsii, uchast' hromadskosti v protsesi pryjniattia rishen ta dostup do pravosuddia z pytan, scho stosuuiatsia dovkillia: Zakon Ukrainy. (1999). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 34, art. 296.

28. Official site of the Ministry of Ecology and Natural Resources of Ukraine. URL: <https://menr.gov.ua>.

29. Scott, A., Oates, C., Young, W. (2015). A Conceptual Framework of the Adoption and Practice of Environmental Actions in Households. *Sustainability*, Vol 7 (5). URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/7/5/5793/htm>.

Malysh N. A., *Doctor of Public Administration, Professor of Public Governance Department, National University of Kyiv-Mohyla Academy, Kyiv*
ORCID 0000-0001-6803-7860;

Moskalenko S. O., *PhD in Public Administration, Deputy Director of the Institute of Public Management and Administration, NAPA, Kyiv*
ORCID 0000-0002-5017-0230

STRATEGIC IMPERATIVES OF THE PUBLIC DEVELOPMENT ENVIRONMENTAL POLICE OF UKRAINE

Improving and developing the system of state regulation in the field of ecology is an actual problem for modern Ukraine. This regulation is aimed at implementing the principles of good environmental governance.

The most common model of social development is the sustainable development model. It combines three components: the economic, social and environmental spheres. However, researchers in different countries are looking for new models of development that take into account existing resource constraints, unlimited human needs, the pursuit of equitable distribution and consumption.

The article defines the main guidelines for the formation of strategic imperatives for the development of public environmental policy in Ukraine. These imperatives are based on the theory of balanced development and the main provisions of regulatory support of environmental policy in Ukraine. The essence and influence of environmental policy direction on the development of the country are substantiated. The activity of the Cabinet of Ministers of Ukraine in the field of ecology is analyzed. It is noted that ecological education is an important component of the implementation of the state environmental policy. The importance of public involvement in environmental management decisions is emphasized.

Following the signing of the Association Agreement with the EU, a gradual approximation of environmental legislation to the relevant EU directives is ensured. The main directions of implementation are to build an effective system of public administration in the field of environmental protection, control over the observance of environmental legislation, systematic monitoring of the effects of economic processes on the environment, the implementation of ideas of balanced (sustainable) development, improving the system of environmental education.

The main directions of implementation are defined in the Law of Ukraine "On the Fundamental Principles (Strategy) of the State Environmental Policy of Ukraine for the Period up to 2030".

Ukraine is already implementing international environmental management standards, environmental product labeling systems, creating national environmental information and analytical systems, and continues to investigate territories contaminated by the Chernobyl disaster.

Currently, the following benchmarks for the formation of these imperatives are expressed:

- conservation and restoration of recreational, nature conservation areas, which in the conditions of decentralization becomes of particular importance;
- the solution of the problem of hazardous waste management, which must be solved by improving technological processes and introducing innovative processing and recycling technologies;
- introduction of e-government system and automated information systems of environmental data, which will significantly increase transparency, efficiency and quality of administrative decision-making, respect for environmental rights of citizens.

Key words: Public environmental Policy, development imperatives, sustainable development goals, monitoring environmental compliance, Public participation in decision-making.

Надійшла до редколегії 09.09.2019 р.